

Δέσποινα Λουκίδου-Μαυρίδου

Ό Κανονισμός
τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθόδοξης Κοινότητος τοῦ Μοναστηρίου, 1896
(*Συμβολή στήν ἱστορία τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος τῆς πόλης*)

Ἡ ἱστορία τῶν ἐλληνικῶν κοινοτήτων στό χώρο τῆς Μακεδονίας κατά τήν ὕστερη περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας, μετά τό Συνέδριο τοῦ Βερολίνου (1878), παρουσιάζει ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον, τόσο γιά τίς εἰδικές ἱστορικές συνθήκες τῆς περιόδου καί τή σημασία τοῦ χώρου γιά τά συμφέροντα ὄλων τῶν ἐνδιαφερόμενων μερῶν, ὅσο καί γιά τήν ἐξέλιξη καί τήν κατάληξη ἐνός θεσμοῦ μέ μακρόχρονη καί οὐσιαστική πορεία γιά τόν ἐλληνικό χριστιανικό κόσμο¹. Εἰδικά γιά τήν περιοχή τῆς Μητρόπολης τῆς Πελαγονίας, πού συγκεντρώνει περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλη στό χώρο αὐτό τά χαρακτηριστικά τῆς ἔντασης καί τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῶν οἰκονομικῶν καί πολιτικῶν συμφερόντων τῆς ἐποχῆς, ἡ ἔρευνα δέν ἔχει προχωρήσει ὅσο θάπρεπε, παρόλο πού γιά τήν περίοδο στήν ὁποία ἀναφερόμαστε τά στοιχεῖα εἶναι περισσότερα καί σαφέστερα ἀπό προγενέστερες περιόδους².

Ἐνα μικρό τμήμα τοῦ ἀρχείου τῆς Μητρόπολης Πελαγονίας³ φυλάγεται σήμερα στό Ἱστορικό Ἀρχεῖο Μακεδονίας (IAM), ἀπ' ὅπου καί ὁ ἀγνώστος κανονισμός τῆς ἐλληνικῆς κοινότητας Μονα-

-
1. Βλ. συστηματική παρουσίαση τοῦ προβλήματος Ν. Pantazopoulos, "Community Laws and Customs of Western Macedonia under Ottoman Rule", *Balkan Studies* 2.1 (1962) 1-22.
 2. Σημειώνουμε τή σημαντικότερη βιβλιογραφία γιά τό χώρο καί τό χρόνο πού μᾶς ἐνδιαφέρει: Παντ. Τσάλλης, Τό δοξασμένο Μοναστήρι, ἦτοι ἱστορία τῆς πατριωτικῆς δράσεως τῆς πόλεως Μοναστηρίου καί τῶν περιχώρων ἀπό τοῦ ἔτους 1830 μέχρι τοῦ 1903, Θεσσαλονίκη, 1932. Κωνστ. Βαβοῦσκος, Ἡ συμβολή τοῦ ἐλληνισμοῦ τῆς Πελαγονίας εἰς τήν ἱστορίαν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, Θεσσαλονίκη, ἐκδ. ΕΜΣ [ΙΜΧΑ, 30], 1959. Krste Bitoski, *Dejnosta na Pelagoniskata mitropolija (1878-1912)*. Grcki religiozno-prosvetni i vooruženi akcii. (= Ἡ δράση τῆς Μητρόπολης τῆς Πελαγονίας, 1878-1912. Ἑλληνικές θρησκευτικο-εκπαιδευτικές καί ἔνοπλες δραστηριότητες), Σκόπια, ἐκδ. Institut za nacionalna istorija, 1968. Στ. Παπαδόπουλος, Ἐκπαιδευτική καί κοινωνική δραστηριότητα τοῦ ἐλληνισμοῦ τῆς Μακεδονίας κατά τόν τελευταῖο αἰῶνα τῆς Τουρκοκρατίας, Θεσσαλονίκη, ἐκδ. ΕΜΣ [Μακεδονική βιβλιοθήκη, 31], 1970, σ. 131-157.
 3. Τό κύριο τμήμα τοῦ ἀρχείου τῆς Μητρόπολης Πελαγονίας βρίσκεται στό Σκόπια, στό Κρατικό ἀρχεῖο τῆς Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας τῆς Μακεδονίας στό τμήμα Ἑλληνική Μητρόπολη Πελαγονίας (Državen arhiv na Makedonija, fond Grca pelagoniska mitropolija).

στηρίου πού δημοσιεύουμε έδω, σάν ελάχιστη συμβολή στην έρευνα για τίς ελληνικές κοινότητες τής Μακεδονίας.

Ό χειρόγραφος κανονισμός τής κοινότητας περιέχεται στό φάκελλο 26 (Πρακτικόν συνεδριάσεων διαφόρων έπιτροπών τής ελληνικής Κοινότητος Μοναστηρίου, 7/4/1896-10/11/1899) τοῦ αρχείου τής Ίερᾶς Μητροπόλεως Πελαγονίας. Τά πρακτικά τών συνεδριάσεων έχουν καταγραφεί σέ λογιστικό τετράδιο (χωρίς έξώφυλλα), διαστάσεων 23 X 33 εκ. μέ αριθμημένα 39 φύλλα (1-39) + 1 φύλλο (τό πρώτο) χωρίς άρίθμηση. Ό κανονισμός τής κοινότητας μέ ήμερομηνία 18/4/1896 περιλαμβάνει 77 άρθρα καί περιέχεται στό φύλλα 4-10. Είναι χειρόγραφος, όπως άλλος δ κώδικας, καί σώζεται σέ κακή κατάσταση: λείπει τό κάτωμισό τοῦ φ. 8-9 (άρθρα 49, 50, 53, 54, 55) καί μιá στενή λωρίδα κατά μήκος τοῦ φ. 10. Τό χειρόγραφο έχει βραχεί καί σέ πολλά σημεία ή άνάγνωσή του είναι άδύνατη.

Ό κανονισμός αυτός είναι δ πρώτος, άπό όσο ξέρουμε, σωζόμενος τής ελληνικής κοινότητας Μοναστηρίου, πού παρέμεινε άνέκδοτος ως τήν άναθεώρησή του καί τή σύνταξη τοῦ νέου κανονισμού (27/11/1905)⁴. Είναι άξιο προσοχής τό γεγονός τής μη δημοσίευσής του, παρόλο πού άφορά μιá μεγάλη καί άνθηρή ελληνική κοινότητα. Παραμένει έτσι ελάχιστα γνωστός στό μέλη τής κοινότητας. Χαρακτηριστικό είναι στην περίπτωση τό γεγονός ότι στή Γεν. Συνέλευση τών τακτικῶν μελῶν τής κοινότητας στίς 23/1/1900, όποτε προτάθηκε άπό τό νεοαφιχθέντα μητροπολίτη Άμβρόσιο (Σταυρινό, 1900-1903) ή άλλαγή τοῦ καταστατικοῦ καί ή ελάττωση τοῦ αριθμοῦ τών 28 αντιπροσώπων τής κοινότητας, ζητήθηκε ή άνάγνωση τών σχετικῶν άρθρων τοῦ καταστατικοῦ, γιατί ήταν άγνωστο στους περισσότερους⁵. Προηγούμενος κανονισμός τής κοινότητας δέ σώζεται⁶, παρόλο πού ως εθνική ελληνική κοινότητα ύφίσταται ήδη άπό τό 1869, όποτε διαχωρί-

4. Βλ. Krste Bitoski, Dejnosta na Pelagoniskata mitropolija, ό.π., σ. 60-66. Πρβ. Risto Kirjazovski, "Organizacija i delokrug na rabota na patrijaršiskite crkovni opštini vo podračjeto na Bitolskata mitropolija do 1912 godina" (= "Οργάνωση καί πλαίσια τής δραστηριότητας τών πατριαρχικῶν εκκλησιαστικῶν κοινοτήτων στην περιοχή τής Μητροπόλεως Μοναστηρίου ως τό 1912), Glasnik na Institutot za Nacionalna Istorija 7.2 (1973) 165-179.

5. IAM, Άρχεῖον Ίερᾶς Μητροπόλεως Πελαγονίας, φάκ. 27, φ. 43.

6. Ό K. Bitoski, Dejnosta na Pelagoniskata mitropolija, ό.π., σ. 60, άγνοεί τήν ύπαρξη τοῦ κανονισμού τοῦ 1896 καί έπισημαίνει τήν έλλειψη γραποῦ κανονισμού τής κοινότητας ως τό 1905.

στηκε ἡ ὀρθόδοξη βουλγαρική κοινότητα⁷.

Ὁ κανονισμός τοῦ 1896 συντάχθηκε ἀπό τόν ἴδιο τό Μητροπολίτη Πελαγονίας Κοσμᾶ (Εὐμορφόπουλο, 1895-1900), ὅπως σημειώνεται ρητᾶ στά πρακτικά τῆς Γεν. Συνέλευσης τῆς 7/4/1896, "ὑπό τῆς αὐτῆς Σεβασμιότητος ἐκπονηθέντος κανονισμοῦ τῆς ἑλληνικῆς ὀρθόδοξου κοινότητος Βιτωλίων"⁸, καί ἐγινε, καταρχή, δεκτός. Τίς τυχόν τροποποιήσεις ἀνέλαβε ἡ 28μελής ἀντιπροσωπεία πού ἐκλέχθηκε στήν ἴδια Συνέλευση. Τό καταστατικό ἐπικυρώθηκε σέ δύο συνεδριάσεις τῆς ἀντιπροσωπείας (12/4 καί 5/5/1896) χωρίς μετατροπές⁹.

Τό κείμενο τοῦ κανονισμοῦ πού ἀκολουθεῖ δημοσιεύεται ὅπως ἔχει συνταχτεῖ. Σέ ἐλάχιστες περιπτώσεις ἔχουν γίνει ὀρθογραφικές διορθώσεις (λάθη κυρίως ἀπό παραδρομή τοῦ γραφέα). Οἱ συμπληρώσεις δυσανάγνωστων ἢ καταστραμμένων λέξεων σημειώνονται σέ ἀγκύλες, ἐνῶ στά σημεῖα πού ἡ ἀνάγνωση στάθηκε ἀδύνατη ἐξαιτίας τῆς κακῆς κατάστασης τοῦ χειρογράφου τό γεγονός δηλώνεται μέσα σέ παρένθεση.

7. Βλ. Παντ. Τσάλης, Τό ὀρθόδοξο Μοναστήρι, ὀ.π., σ. 25.

8. ΙΑΜ, Ἱεραρχεῖον Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πελαγονίας, φάκ. 26, φ. Ι (χωρίς ἀρτίθμηση).

9. ΙΑΜ, Ἱεραρχεῖον Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πελαγονίας, φάκ. 26, φ. 1., φ. 3.

Κανονισμός τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Κοινότητος
τῆς πόλεως Βιτωλίων

Κεφ. Α΄
Περί κοινότητος ἐν γένει

Ἄρθρον 1ον

Ἡ Ἑλληνική ὀρθόδοξος κοινότης τῆς πόλεως Βιτωλίων ἀπαρτίζεται ὑπὸ πάντων τῶν κατοίκων αὐτῆς τῶν ἀναγνωριζόντων τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ πνευματικὸν ἀρχηγὸν τὸν ὑπ' αὐτοῦ ἐκάστοτε διοριζόμενον Μητροπολίτην.

Ἄρθρον 2ον

Ἡ ἑλληνική ὀρθόδοξος κοινότης Βιτωλίων κέκτηται 1ον πάσας τὰς ἱεράς ἐκκλησίας καὶ παρεκκλήσια τὰς δυνάμει αὐτοκρατορικοῦ φερμανίου ἐπ' ὀνόματι τοῦ κατὰ καιροῦς Ἑλληνοῦ ὀρθοδόξου Μητροπολίτου ἐκδοθέντος ἀνεγερθεῖσας μετὰ τοῦ κτιρίου καὶ τῆς περιοχῆς τῆς Μητροπόλεως. 2ον. Πάντα τὰ σχολεῖα ἀρρέων καὶ θηλέων τὰ εὐρισκόμενα ἐκ ταῖς ἐξῆς συνοικίαις. Τὸ γυμνάσιον καὶ τὴν Ἀστικήν Σχολήν ἐν τῇ συνοικίᾳ Ἐκκλησίας. Τὸ Παρθεναγωγεῖον μετὰ τοῦ πρώτου Νηπιαγωγείου ἐν τῇ τοῦ πατᾶ Τρόϊτζε. Τὴν πρώτην Δημοτικὴν Σχολήν μετὰ τοῦ βου Νηπιαγωγείου ἐν τῇ συνοικίᾳ Ρώτουνας. Τὴν Βαν Δημοτικὴν Σχολήν εἰς Ἄρναούτ Μαχαλά. Τὸ Δ' Νηπιαγωγεῖον ἐν τῇ τοῦ Μπέλα Τζέσμε καὶ τὸ Γραμματοδιδασκαλεῖον ἐν τῇ τοῦ Μπαῖρ.

Ἄρθρον 3ον*

Τὸ ἐν τῇ συνοικίᾳ Μετζκάρ ἑλληνικὸν νοσοκομεῖον μετὰ τῶν κτημάτων καὶ προσαρτημάτων αὐτοῦ. 4ον. Τὰ τρία νεκροταφεῖα, ὧν τὸ μὲν εἰς τὴν θέσιν** τὸ δὲ εἰς τὴν θέσιν Δοβλετζίκι καὶ

* Κανονικὰ δὲν πρόκειται γιὰ ἄρθρο ἀλλὰ γιὰ ἀπαρτίθμηση - 3η στή σειρὰ - τῶν κτημάτων τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος τοῦ Μοναστηρίου ποῦ περιγράφονται στὸ ἄρθρο 2 τοῦ κανονισμοῦ. Τὸ λάθος συνεχίζεται καὶ τὸ ἄρθρο ποῦ ἀκολουθεῖ ἀριθμεῖται σάν 4ο. Μιὰ ἀκόμα ἀπόδειξη τῆς πρόχειρης σύνταξης καὶ καταγραφῆς τοῦ κανονισμοῦ.

** Στὸ κείμενο λείπει ἡ ὄνομασία τῆς τοποθεσίας χωρὶς νὰ ὑπάρχει κενὸ γιὰ τὴ συμπλήρωσή της. Πρόκειται μᾶλλον γιὰ τὴ θέση Μπούκοβο (βλ. Π. Τσάλης, ὁ.π., σ. 11).

τρίτον τῆς Ἁγίας Κυριακῆς.

Κεφ. Β΄

Περὶ διοικητικῶν σωματείων καὶ τοῦ τρόπου ἐκλογῆς αὐτῶν

Ἄρθρον 4ον

Ἡ διοικήσις πάντων τῶν ἀνωτέρω ἐκκλησιαστικῶν, ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν καταστημάτων τῆς ἑλλην. ὀρθοδόξου, κοινότητος Βιτωλίων ἀνατίθεται εἰς τὰ ἐξῆς σωματεῖα. Τὴν εἰκοσιοκταμελῆ ἀντιπροσωπεῖαν, Δημογεροντίαν, ἑφορείαν τῶν σχολείων, ἑφορείαν τοῦ νοσοκομείου, ἐκκλησιαστικὴν ἐπιτροπὴν καὶ τὴν ἐπιτροπὴν τῶν νεκροταφείων ἐκλεγομένων κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον:

Ἄρθρον 5ον

Οἱ εἰς τὴν ἑλλην. ὀρθόδ. κοινότητα ἀνήκοντες καὶ διὰ τῆς ἐτησίαις συνδρομῆς τῶν ὑποστηρίζοντες τὰ τε σχολεῖα καὶ ἐκκλησίας καθὼς καὶ οἱ πρωτομαῖστορες μετὰ δύο ἀζάδων τοῦ ἐκάστου ἰσαφίου συνερχόμενοι κατὰ διετίαν συνεπέια προσκλήσεως τῆς Μητροπόλεως εἰς γενικὴν συνέλευσιν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μητροπολίτου ἐν τῇ Μητροπόλει κατὰ Δεκέμβριον μῆνα, ἐκλέγουσι διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας 28 πρόσωπα ἐκ τῶν εὐπολήπτων καὶ ἐξαιρέτων πολιτῶν συντάσσουσι πρακτικὸν τῆς ἐκλογῆς πάντων σημειοῦντες καὶ ὑπογράφαντες παραδίδωσι τῷ Μητροπολίτῃ πρὸς ἐπικύρωσιν καὶ ἀναγνώρισιν, οἱ οὕτω δ' ἐκλεγέντες καὶ ὑπὸ τῆς Μητροπόλεως ἐπικηρωθέντες εἴκοσι καὶ ὀκτώ πολῖται ἀποτελοῦσι τὴν νόμιμον ἀντιπροσωπεῖαν τῆς ἑλλην. ὀρθοδόξου κοινότητος Βιτωλίων καὶ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α.Σ. τοῦ Μητροπολίτου Πελαγονίας ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ.

Ἄρθρον 6ον

Ἴνα προσκαλοῦνται (δυσανάγνωστη 1 λέξη) κατὰ τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον τὰ ἐσνάφια εἰς τὰς γενικὰς συνελεύσεις, ὀφείλουσι τοῦ λοιποῦ ἵνα ὁπότεν ἐκλέγῃσι τοὺς πρωτομαῖστορας καὶ ἀζάδας αὐτῶν δηλοποιῶσι τὰ ὀνόματα αὐτῶν δι' ἀναφορᾶς πρὸς τὴν Μητροπολιν.

Ἄρθρον 7ον

Ἡ διάρκεια αὐτῆς εἶναι διετής.

Ἄρθρον 8ον

Ἡ ἀντιπροσωπεῖα σὺνερχομένη κατὰ πρόσκλησιν τῆς Μητροπόλεως τακτικῶς μὲν κατὰ Ἰανουάριον ἐκάστου ἔτους, ἐκτάκτως

δέ δσάκις ἡ χρεία τό καλέση ἢ δέκα τῶν μελῶν αὐτῆς ζητήσωσι τοῦτο δι' ἐγγράφου παρά τῆς Μητροπόλεως, ἐκτελεῖ τὰ ἐξῆς καθήκοντα.

Ἄρθρον 9ον

Κατά μέν τό δεύτερον δεκαήμερον τοῦ Ἰανουαρίου μηνός τοῦ πρώτου τῆς ἐκλογῆς αὐτῆς ἔτους ἐκλέγει τήν Δημογεροντίαν, τήν ἐκκλ. ἐπιτροπήν, τήν Ἐφορείαν τῶν Σχολῶν, τήν Ἐφορείαν τοῦ Νοσοκομείου καί τήν ἐπιτροπήν τοῦ Νεκροταφείου, ὑποδεικνύουσα συγχρόνως καί τούς ταμίας αὐτῶν. Κατά δέ τό τρίτον δεκαήμερον αὐτοῦ τοῦ μηνός ἐκλέγουσα εἰδικήν ἐξελεγκτικήν ἐπιτροπήν δι' αὐτῆς ἐξελέγχει καί ἐπιψηφίζει τούς ἀπολογισμούς καί προϋπολογισμούς τῆς χρήσεως ἐκάστου τῶν εἰρημένων σωματείων. Κατά δέ τό δεύτερον ἔτος τῆς ἐκλογῆς αὐτῆς συνέρχεται εἰς τούς ἀνωτέρω ὠρισμένους καιρούς μόνον πρός ἐπιθεώρησιν, ἐξελεγεῖν καί ἐπιψήφισιν τῶν λογαριασμῶν ἐκάστου τῶν εἰρημένων σωματείων.

Ἄρθρον 10ον

Ἡ ἐκλογή ἐκάστου σωματείου διεξάγεται διά μυστικῆς ψηφοφορίας καί κατά πλειοψηφίαν ἐπί τριπλασίου ἀριθμοῦ ὑποψηφίων δι' ἕκαστον, λαμβανομένων καί ἔξωθεν καί ἐκ τῶν ἰδίων μελῶν τῆς ἀντιπροσωπείας.

Ἄρθρον 11ον

Τῆς διαλογῆς τῶν ψήφων γενομένης συντάσσεται πρακτικόν ἐν τῷ ὀρισμένῳ τῆς ἀντιπροσωπείας κώδικι, ἐν ᾧ σημειοῦνται τὰ ὀνόματα τῶν τε πλειοψηφησάντων καί τῶν ἐπιλαχόντων. Ἐπί τῆ βάσει τοῦ ὁποίου ἡ Μητρόπολις ἐκδίδει τὰ κεκανονισμένα διοριστικά γράμματα εἰς τὰ μέλη ἐκάστου σωματείου.

Ἄρθρον 12ον

Ἡ ἀντιπροσωπεία ἀποτελεῖ ἀπαρτίαν ὅταν παρῶσι δέκα καί πέντε μέλη αὐτῆς ἤτοι οἱ ἡμίσεις πλείον ἑνός.

Ἄρθρον 13ον

Ἡ πρόσκλησις γίνεται διά προσκλητηρίου βιβλίου σημειοῦντος ἐντός τήν ἡμέραν καί τήν ὥραν τῆς συνεδρίας διά ὑπογραφῆς τοῦ Μητροπολίτου ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ ἐνῶ τὰ μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας ὀφείλουσι νά ἐγγράφωσι ἰδιοχείρως τὰ ὀνόματα αὐτῶν.

Ἄρθρον 14ον

Πάντων τῶν σωματείων ἡ διάρκεια εἶναι διετής. Ἐκαστον δέ ἐργάζεται ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τῆς Α.Σ. τοῦ Μητροπολίτου καὶ τοὺς ἐπιτρόπους αὐτοῦ ἀνεξαρτήτως καὶ ἰδιαιτέρως ἀνευ ἀναμίξεως καὶ ἐπεμβάσεως οὐδετέρων εἰς τὰ καθήκοντα καὶ τὰς πράξεις αὐτῶν.

Ἄρθρον 15ον

Ἀπαγορεύονται τοῦ λοιποῦ τὰ λαοψηφίσματα καὶ αἱ ἀναφοραὶ τοῦ λαοῦ καθότι οὗτος ἀντιπροσωπεύεται νομίμως καὶ ἐπαρκῶς διὰ τῶν ἐκλεγομένων ὑπ' αὐτοῦ μελῶν τῆς ἀντιπροσωπείας.

Ἄρθρον 16ον

Πᾶσα ὑπόθεσις μὴ ὀριζομένη εἰς τὰ κατωτέρω ἐκτιθέμενα καθήκοντα καὶ τὴν δικαιοδοσίαν ἐκάστου σωματείου ὡς καὶ ἡ φέρουσα χαρακτηριστικὰ γενικοῦ ἐνδιαφέροντος ἀνήκει εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἀντιπροσωπείας.

Ἄρθρον 17ον

Πᾶσαι αἱ ἀποφάσεις τῆς ἀντιπροσωπείας ἀντιγραφόμεναι καθαρῶς ἐν ἰδιαιτέρῳ αὐτῆς Κώδικι ὀφείλουσι νὰ εἶναι σεβασταὶ καὶ ἀπαράβατοι εἰς πάντα τὰ ὑπ' αὐτῆς ἐκλεγόμενα σωματεῖα.

Ἄρθρον 18ον

Ἡ ἀντιπροσωπεία τῆς κοινότητος ὀφείλει ἀπὸ τοῦδε νὰ μεριμνήσῃ δεόντως περὶ ἐξευρέσεως πόρων βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ὅπως καταστήσῃ τὸ Γυμνάσιον αὐταρκές.

Ἄρθρον 19ον

Ἡ Δημογεροντία ἑξαμελῆς οὕσα καὶ ἐκλεγομένη κατὰ διετίαν ὑπὸ τῆς ἀντιπροσωπείας συνεδριάζει ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ ἀρχιερέως ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ καὶ δικάζει πάσας τὰς δυνάμει τῶν προνομίων εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς ὑπαγομένας ἰδιωτικὰς ὑποθέσεις τῶν κατοίκων τῆς πόλεως, ὡς καὶ τὰς ἰδιωτικὰς καὶ κοινοτικὰς ὑποθέσεις τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν Μητρόπολιν χωρίων τῆς ἐπαρχίας.

Ἄρθρον 20ον

Ἡ Δημογεροντία κέκτηται Γραμματέα καὶ κλητῆρα ὧν τὸν μισθὸν ὀριζόμενον παρ' αὐτῆς πορίζεται ἐκ τῶν δικαστικῶν τελῶν εἰσπραττομένων δυνάμει διατιμῆσεως ὀριζομένης ὑπ' αὐτῆς καὶ ἰσχυοῦσης καὶ ἐπὶ τῶν ὑποθέσεων τῶν δικαζομένων ὑπὸ τοῦ ἐξ ἱερῶν συγκροτουμένου ὑπὸ τῆς Α.Σ. τοῦ Μητροπολίτου διο-

ριζομένου Ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου τοῦ δικάζοντος τὰς (δυσανάγνωστη μία λέξη) ἱερεῖς πνευματικῆς διαφοράς. Περί καλύψεως τῶν (δυσανάγνωστες δύο λέξεις) παρουσιαζομένων ἐλειμμάτων τοῦ ταμείου τῆς Δημογεροντίας, ἡ ἀντιπροσωπεία κατὰ τό τέλος τοῦ ἔτους ὀφείλει νά λάβῃ τή δέουσαν πρόνοιαν.

Ἄρθρον 21ον

Ἡ Δημογεροντία ὀφείλει νά ἐκλέξῃ τόν ταμίαν αὐτῆς εἰς τήν πρώτην αὐτῆς συνεδρίασιν καί νά φυλάττῃ πέντε βιβλία, ἐν τῶν πρακτικῶν, ἕτερον τῶν ἀποφάσεων αὐτῆς, τρίτον τῶν δικαστικῶν δελτίων, τέταρτον τῶν κλήσεων καί πέμπτον τῶν εἰσπράξεων καί δαπανῶν αὐτῆς.

Ἄρθρον 22ον

Πάν ἔγγραφον αὐτῆς εἴτε εἰσαγόμενον εἴτε ἐξαγόμενον δέον νά φέρῃ ἀριθ. Πρωτοκόλλου καί νά σημειοῦται ἐν τῷ βιβλίῳ πρωτοκ. ἡ περίληψις τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ ὑπό τοῦ γραμματέως.

Ἄρθρον 23ον

Διά πᾶν εἰσπραττόμενον τέλος ὀφείλει νά δίδῃται τῷ καταβάλλοντι ἀπόδειξις τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ταμίου, ὅστις ἐπίσης ὀφείλει νά λαμβάνῃ ἀπόδειξιν διὰ πᾶσαν δαπάνην τοῦ δημογεροντιακοῦ ταμείου.

Ἄρθρον 24ον

Ἡ Ἐκκλησιαστική ἐπιτροπή ἔσται τριμελής ἐκλεγομένη δέ ὑπό τῆς ἀντιπροσωπείας, ὡς ἀνωτέρω, ἔχει ὑπό τήν ἀμεσον αὐτῆς διακυβέρνησιν καί διαχειρίσιν τήν Ἱ. Ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου καί τήν τῆς Ἁγίας Κυριακῆς μετὰ τῶν κινήτων καί ἀκινήτων αὐτῶν.

Ἄρθρον 25ον

Ἡ Ἐκκλησιαστική ἐπιτροπή συνεδριάζει ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος τακτικῶς τήν Κυριακὴν μετὰ τήν θείαν λειτουργίαν ἐν τῷ ἐπιτροπικῷ αὐτῆς, ὑπό τήν προεδρείαν τοῦ προέδρου αὐτῆς, ὃν ἐκλέγει μόνῃ, ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς, ἐν τῇ πρώτῃ μετὰ τήν ἐκλογήν αὐτῆς συνεδρία, ἐκτάκτως δέ ὁσάκις ἀν γίνῃ ἀνάγκη.

Ἄρθρον 26ον

Ἡ Ἐκκλ. Ἐπιτροπή φυλάττει τὰ λογιστικά βιβλία καθαρὰ, ἐν ἡμερολόγιον, ἐν καθολικόν καί ἐν βιβλίον εἰσαγωγῆς καί ἐξαγωγῆς πρὸς ἰδιαιτέραν χρῆσιν τοῦ ταμείου.

Ἄρθρον 27ον

Ἡ Ἑκκλ. Ἐπιτροπή θέλει ἐνεργήσῃ ἐπὶ τῇ βάσει προϋπολογισμοῦ ὃν συντάσσει ἐν τῇ πρώτῃ αὐτῆς συνεδρίᾳ ἐκάστου ἔτους καὶ ὑποβάλλει διὰ τοῦ Μητροπολίτου εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς ἀντιπροσωπείας, ἐκτός δέ τῶν κονδυλίων τῶν ὑπὸ τοῦ οὕτω ἐγκριμένου προϋπολογισμοῦ ὀριζομένων δέν ὀφείλει νά δαπανᾷ πλεῖω τῶν χιλίων γροσίων, οὔτε οἰανδήποτε ἀγοράν καὶ πώλησιν κτημάτων δύναται νά ἐνεργῇ ἢ νά ἐγείρῃ δίκην ἀνευ προηγουμένης ἀποφάσεως τῆς ἀντιπροσωπείας. Πᾶσαν δέ πληρωμὴν προβλεπομένην ὑπὸ τοῦ προϋπολογισμοῦ αὐτῆς ποιεῖται διὰ τοῦ ταμείου ἐπὶ ἀποδείξει καὶ δυνάμει ἐντάλματος φέροντος τὴν ὑπογραφήν τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γραμματέως.

Ἄρθρον 28ον

Ὁ ἐπὶ μισθῷ τηρούμενος γραμματεὺς τῆς Ἑκκλ. Ἐπιτροπῆς ὀφείλει α) νά ἐκτελῇ τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς, β) νά κρατῇ τὴν ἀλληλογραφίαν αὐτῆς καὶ νά συνυπογράψῃ μετὰ τοῦ προέδρου, γ) νά φυλάττῃ τὰ ἀρχεῖα τῆς Ἐκκλησίας εἰς τάξιν, δ) νά διατηρῇ ἀκριβῆ λογιστικά βιβλία τῆς διαχειρίσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ε) νά συντάττῃ τὰ πρακτικά τῶν συνεδριάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ στ) νά διατηρῇ ἀκριβές κτηματολόγιον.

Ἄρθρον 29ον

Ὁ ταμίας τῆς Ἑκκλ. ἐπιτροπῆς ὀφείλει νά ἐγγράφῃ ἐπιμελῶς καὶ ἀκριβῶς εἰς τὸ ἰδιαιτέρον βιβλίον του τὰς τακτικὰς καὶ ἐκτάκτους εἰσπράξεις καὶ δαπάνας καὶ νά ἐπιβλέπῃ τὸν γραμματέα εἰς τὴν ἀκριβῆ ἀναγραφὴν αὐτῶν εἰς τὰ ὀρισμένα ἐν τῷ 25ῳ ἄρθρῳ λογιστικά βιβλία καὶ νά φυλάττῃ εἰς τὸ σιδηροῦν χρηματοκιβώτιον τῆς ἐπιτροπῆς τοὺς τίτλους τῶν ἰδιοκτησιῶν, καὶ πᾶν σπουδαῖον τῆς Ἐκκλησίας ἔγγραφον.

Ἄρθρον 30ον

Ἡ ἐκκλ. ἐπιτροπή ὀφείλει νά διατηρῇ τεχνίτας μισθωτοὺς ψάλτας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἀνά δύο εἰς ἀμφοτέρους τοὺς χορούς τακτικούς καὶ καλλιφώνους κανονάρχας ἐπίσης μισθωτοὺς ὡς καὶ (δυσανάγνωστες δύο γραμμές).

Ἄρθρον 31ον

Ἡ ἐκκλ. ἐπιτροπή κέκτηται σφραγίδος μεθ' ἧς σφραγίζει πάντα τὰ ἐξερχόμενα αὐτῆς ἔγγραφα φέρουσα δέ τὰ ἔξῃς γράμματα, Σφραγίς τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τῆς Ἑλληνικῆς ὀρθόδοξου Κοινότητος Μοναστηρίου.

Άρθρον 32ον

Συνιστάται ἵνα βαθμηδόν ἐκλείψῃ ἐκ τῆς Ἐκκλησίας ὁ ἔξωθεν [παρασκευα]ζόμενος κηρός πρὸς ὅσον οἶον τε μείζονα δι' ἀνάλωσιν τοῦ καθαροῦ κηροῦ τῆς ἐκκλησίας.

Άρθρον 33ον

Συνιστάται ἱερατικόν ταμεῖον, ὅπως διὰ κληροδοτημάτων, εἰσφορῶν καὶ δωρεῶν σχηματισθῆ κεφάλαιον εἰς τοῦτο ἐκ τοῦ ὀποίου μισθοδοτεῖται ὁ κληρὸς ἀναλόγως πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ποθητῆς βελτιώσεως αὐτοῦ, λαμβανομένων ὑποψηφίων ἐκ τῶν ἀποφοίτων τοῦ γυμνασίου. Περί τῆς συστάσεως καὶ τῆς καλῆς αὐτοῦ λειτουργίας νά συσταθῆ εἰδικὸς κανονισμός.

Άρθρον 34ον

Ἡ ἐκκλ. ἐπιτροπὴ ἕνα μῆνα πρὸ τῆς λήξεως ἐκάστου ἔτους ὀφείλει νά ἐκκαθαρίσῃ τοὺς λογαριασμοὺς τῆς ἐτησίας αὐτῆς χρήσεως καὶ μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς κλείουσα αὐτοῦς ἐπισυνάπτει ἐν τῷ τέλει καὶ τὸν ἀπολογισμὸν αὐτῆς, ἀφοῦ δέ ὑπογράψῃ καὶ τὰ βιβλία αὐτῆς ὡς καὶ τὸν ἀπολογισμὸν, ὑποβάλλει αὐτὰ δι' αἰτήσεώς της εἰς τὴν ἀντιπροσωπείαν διὰ τοῦ Μητροπολίτου Πελαγονίας πρὸς ἐξέλεγεξιν.

Άρθρον 35ον

Ταυτοχρόνως μετὰ τοῦ ἀπολογισμοῦ συντάττει καὶ ὑποβάλλει εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς ἀντιπροσωπείας καὶ τὸν προϋπολογισμὸν τῆς χρήσεως τοῦ νέου ἔτους.

Περὶ ἐφορείας τῶν Σχολῶν

Άρθρον 36ον

Ἄπαντα τὰ ἑλληνικά ὀρθόδοξα σχολεῖα τὰ ἀριθμούμενα ἐν τῷ 2ῳ ἄρθρῳ τοῦ παρόντος κανονισμοῦ διευθύνονται ὑπὸ τετραμελοῦς ἐφορείας ἐκλεγομένης ὑπὸ τῆς ἀντιπροσωπείας ὡς ἐν τῷ ἄρθρῳ 9 εἴρηται καὶ διοριζομένης ἐκ τῆς Α. Σεβ. τοῦ Μητροπολίτου.

Άρθρον 37ον

Ἡ Ἐφορεία μετὰ τὴν ἐκλογὴν αὐτῆς συνεργομένη ἐν τινι αἰθούσῃ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ ἀρχιερέως πάντοτε, ἐκλέγει μετὰ τῶν μελῶν αὐτῆς τὸν ταμίαν, τὸν γραμματέα καὶ ἀμέσως συντάττουσα τὸν προϋπολογισμὸν αὐτῆς ὑποβάλλει εἰς τὴν ἔγκρισιν τοῦ συμβουλίου τῆς ἀντιπροσωπείας. Τοῦ-

το πράττει κατ'ἔτος.

Ἄρθρον 38ον

Ἡ ἔφορεία ἐν τῷ τέλει ἐκάστου σχολικοῦ ἔτους κλείουσα τὰ βιβλία τῶν λογαριασμῶν αὐτῆς συντάττει τὸν ἀπολογισμὸν αὐτῆς, ὃν μετὰ τῶν βιβλίων ὑπογεγραμμένων παρά πάντων τῶν μελῶν αὐτῆς παραδίδει δι' αἰτήσεώς της εἰς τὸν Μητροπολίτην πρὸς ἐξέλεξιν ὑπὸ τῆς ἀντιπροσωπείας.

Ἄρθρον 39ον

Ἡ ἔφορεία συνεδριάζει (δυσανάγνωστη μίᾳ λέξει) καθ' ἑβδομάδα, ἐκτάκτως δέ ὁσάκις ἤθελε προταθῆ ὑπὸ τῆς Α.Σ. τοῦ Προέδρου αὐτῆς. Πᾶσα δέ πρᾶξις καὶ ἀπόφασις αὐτῆς γίνεται κατ' ἀπόλυτον πλειοψηφίαν καὶ ἐγγράφεται ἐν τοῖς πρακτικοῖς αὐτῆς, ἅπερ ὀφείλουσι νὰ ὑπογράψωσι πάντα τὰ μέλη αὐτῆς. Ἐν περιπτώσει δέ ἰσοψηφίας ὑπερισχύει ἡ γνώμη ὑπὲρ ἧς ἤθελε ταχθῆ ὁ πρόεδρος, ἀπαρτίαν δέ ἀποτελεῖ ὅταν παρεῖναι δύο αὐτῆς μέλη.

Ἄρθρον 40ον

Ἡ ἔφορεία ἐκτελοῦσα ἀνεξαρτήτως τῶν λοιπῶν σωμάτων τὰ ἐν τῷδε τῷ κανονισμῷ διαγραφόμενα καθήκοντα αὐτῆς, ὀφείλει μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ προϋπολογισμοῦ αὐτῆς ἐν συνεδρίῳ νὰ ἐκλέγῃ καὶ νὰ συμφωνῇ τὸ κατάλληλον προσωπικὸν τῶν διδασκάλων, τὸ ἐπαρκοῦν εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα ἀρρένων καὶ θηλέων ὡς καὶ τοὺς ἐπιστάτας καὶ ἐπιμελητάς. Τὰς περὶ τοῦ προσωπικοῦ ἐν γένει τῶν σχολείων ἀποφάσεις αὐτῆς, ὀφείλει πρὸ τοῦ Ἰουνίου μηνὸς νὰ καταστήσῃ γνωστὰς τοῖς ἐνδιαφερομένοις διδασκάλοις.

Ἄρθρον 41ον

Ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν διδασκάλων ἐξεταστέα ἀπαραιτήτως τὰ ἐξῆς. Αὐν Ἄν τὸ ἐκλεγόμενον πρόσωπον τυγχάνει σχετικῶς ἀμέμπτου διαγωγῆς. Βον Ἄν κέκτηται πτυχίου, διὰ μὲν τὸ Γυμνάσιον κατὰ τοὺς περὶ Γυμνασίων κανονισμούς, διὰ δέ τὰς Ἀστικὰς Σχολὰς καὶ Δημοτικάς, διδασκαλείου ἢ Γυμνασίου καὶ Γον Ἄν οἱ δοκιμασθέντες ἐπεδείχθησαν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἐπιμελεῖς, φίλεργοι, καὶ ἱκανοὶ περὶ τὸ διδάσκειν καὶ μεταδίδειν τὰ διδασκόμενα. Κατ' ἀκολουθίαν πᾶς ὁ μὴ φέρων τὰ ἀνωτέρω προσόντα ἀποκλείεται.

Ἄρθρον 42ον

Ἡ ἔφορεία ὀφείλει νὰ ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν της ὅπως τὰ προγράμματα ὄλων τῶν σχολείων ᾧσι συντεταγμένα καὶ ἐπικυρωμένα μέχρι τῆς 31ης Αὐγούστου, αἱ δέ ἐγγραφαὶ ἄρχονται τὴν 20ην

Αύγουστου καί τά μαθήματα τήν πρώτην Σεπτεμβρίου μηνός.

Άρθρον 43ον

Ἡ ἐφορεία κατά διετίαν προσκαλοῦσα τούς καθηγητάς καί διδασκάλους ὀφείλει ἐν συνεννοήσει μετ'αὐτῶν νά καθορίζῃ κατά τήν νέαν διετίαν διδα[σκαλίαν] καί ἄπερ ἄπαξ ἐγκα[τασταθέν-τα] καί καθορισθέντα δέον τύχῳσι χρήσεως ἐπί διετίαν.

Άρθρον 44ον

Ἡ ἐφορεία ἔχει ὡς πόρους αὐτῆς α) τούς τόκους τοῦ κληροδοτήματος τῶν ἀοιδίμων καί μεγάλων εὐεργετῶν τῆς πόλεως Ἰωάννη καί θεοχάρους ἀδελφῶν Δημητρίου τοῦ Κοντουλειοῦ, β) τά εἰσοδήματα τῶν κτημάτων τῶν σχολῶν, γ) τήν ἐτησίαν χορηγία τοῦ ἐκκλ. ταμείου τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, δ) τήν ἐτησίαν συνδρομήν τῶν ἑλλην. ὀρθοδόξων πολιτῶν καί ε) τό δικαίωμα ἐγγραφῆς ἐλέγχων, ἀπολυτηρίων κ.λ.π. ὑπό τῶν εὐπόρων μαθητῶν καί μαθητριῶν καταβαλλόμενον.

Άρθρον 45ον

Ἡ ἐφορεία ὀφείλει κατά δεκαπενθημερίαν νά ἐπισκέπτηται ἅπαντα τά σχολεῖα.

Άρθρον 46ον

Ἡ Ἐφορεία κέκτηται ἰδίαν σφραγίδα ἣν κρατεῖ ὁ Πρόεδρος καί ἥτις φέρει τά ἐξῆς γράμματα. Σφραγίς τῆς Ἐφορείας τῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων τῆς ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου κοινότητος Μοναστηρίου. Δι'αὐτῆς σφραγίζει πάντα τά ἐξερχόμενα αὐτῆς ἔγγραφα καί τά συμβόλαια τῶν διδασκάλων.

Περί ἐφορείας τοῦ νοσοκομείου

Άρθρον 47ον

Ἡ ἐφορεία τοῦ νοσοκομείου εἶναι τριμελής ἐκλεγομένη δέ κατά διετίαν ὑπό τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου κοινότητος διευθύνει τά τοῦ νοσοκομείου ὑπό τήν προεδρείαν τῆς Α.Σ. τοῦ Μητροπολίτου Πελαγονίας.

Άρθρον 48ον

Ἡ ἐφορεία τοῦ νοσοκομείου ἅμα τῇ ἐκλογῇ αὐτῆς (λείπει τό ὑπόλοιπο μισό τοῦ φ. 8τ).

Άρθρον 50ον

... κατά πᾶν Σάββατον ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τοῦ νοσοκομείου, ε) ἔνα κηπουρόν ἐκτελοῦντα καί χρέη νοσοκόμου.

Ἄρθρον 51ον

Ἡ ἐφορεία ὀφείλει νά δέχεται πρός νοσηλείαν δωρεάν μόνον τοὺς ἀποδεδειγμένους πένητας Ἑλλ. ὀρθοδ. πολίτας, καί ὄντας ἐπιδεκτικούς θεραπείας, ὡς καί ἐκείνους ἐκ τῶν χωρίων τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἑλλην. ὀρθόδ. Μητρόπολιν Πελαγονείας φέροντας πιστοποιητικόν τοῦ Μουκτάρη καί τοῦ ἱερέα τοῦ χωρίου. Οἱ δέ ἐκ τῆς πόλεως δέον νά φέρωσι πιστοποιητικόν τοῦ Μουκτάρη, τοῦ ἱερέως καί τῆς συντεχνίας εἰς ἣν ἀνήκει δηλωτικόν τῆς πενίας καί τῆς ἑλλην. ὀρθοδ. ἐθνικότητος.

Ἄρθρον 52ον

Οἱ βουλόμενοι νά εἰσαχθῶσι πρός νοσηλείαν (καταστραμμένο τό μισό τοῦ φ. 9 ν)

Ἄρθρον 56ον

... τὰ ἐνδύματα αὐτοῦ, νά παραδίδῃ αὐτά, ὡς καί πᾶν ὅ,τι ἔχει πολῦτιμον, ἢ χρήματα, τῷ ἐπιστάτῃ τοῦ νοσοκομείου, ἅτινα ἀναλαμβάνει κατὰ τὴν μετὰ τὴν ἀνάρρωσιν ἔξοδόν του, ὁ δέ ἐπιστάτης καταγράφει τὰ παραδιδόμενα αὐτῷ πράγματα, ἐνδύματα ἢ χρήματα ἐν τῷ ἐπί τούτῳ βιβλίῳ ἀναγράφων ἐν τέλει ὅτι παρέλαβεν αὐτά, κατὰ δέ τὴν ἔξοδον τοῦ ἀσθενοῦς ὀφείλει οὗτος νά σημειοῖ ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ ὅτι παρεδόθησαν αὐτῷ καί παρέλαβε τὰ πράγματά του.

Ἄρθρον 57ον

Οὐδεὶς ἀσθενῆς ἐκ ξένης ἐπαρχίας γίνεται δεκτός ἂν δέν προκαταβάλλῃ τῷ ἐπιστάτῃ τοῦ νοσοκομείου καί τὰ ἔξοδα τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τὴν πατρίδα του.

Ἄρθρον 58ον

Οὐδεὶς ὑπάλληλος τοῦ νοσοκομείου διορίζεται ἢ παύεται ἄνευ προηγουμένης ἐγγράφου ἀποφάσεως τῆς ἐφορείας, γενομένης ἐν συνεδρείῳ προεδρευομένη ὑπὸ τῆς Α. Σεβασμιότητος τοῦ Μητροπολίτου ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ.

Ἄρθρον 59ον

Ἡ ἱατρικὴ ὑπηρεσία τοῦ νοσοκομείου εἶναι ἐμπεπιστευμένη εἰς πάντας τοὺς Ἑλληνας ἱατροὺς πολίτας (δυσανάγνωστη μῖα λέξη) ἐργαζομένους ἀμισθί ἐκ περιτροπῆς ἀνά ἕξ μῆνας συνωδά τῷ ἐν τῇ Ἱ. Μητροπόλει ὑπογεγραμμένῳ παρ' αὐτῆς πρακτικῷ.

Ἄρθρον 60ον

Οἱ ἐν τῷ νοσοκομείῳ ἀποθνήσκοντες κηδεύονται δαπάναις (δυσανάγνωστες δύο λέξεις) καταστήματος συμπεριλαμβανομένης πρός τοῦτο καί τῆς νεκροφόρου ἀμάξης.

Άρθρον 61ον

Ἡ ἔφορεία τοῦ νοσοκομείου διαθέτει τήν νεκροφόρον ἄμαξαν πρὸς μεταφοράν λειψάνων τῶν πολιτῶν ἐπὶ ἀμοιβῇ 50 μὲν γροσίων διὰ πλησιεστέρας διακομίσεις, 100 δὲ γρόσια δι' ἀπωτέρας διακομίσεις.

Άρθρον 62ον

Ἡ ἐπέτειος ἑορτὴ τοῦ νοσοκομείου τελεῖται τήν 25ην Μαρτίου καθ' ἣν τελουμένης λειτουργίας μνημονεύονται τὰ ὀνόματα τῶν εὐεργετῶν, δωρητῶν καὶ συνδρομητῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κλινῶν τοῦ νοσοκομείου μέχρι τῆς βελτιώσεως τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως αὐτοῦ ὀρίζεται εἰς εἴκοσιν.

Άρθρον 63ον

Ἡ ἔφορεία ὀφείλει νὰ καταβάλη πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως συμπληρώσῃ πάντα τὰ ἐργαλεῖα τὰ ἀπαιτούμενα εἰς οἰανδήποτε ἱατρικὴν χρῆσιν, διατιθεμένων πρὸς τοῦτο ἐπὶ τινα ἔτη 30 λιρῶν ἑτησίως καὶ ἀναγραφομένου τοῦ ποσοῦ εἰς τὸ κονδύλιον τῶν δαπανῶν.

Άρθρον 64ον

Περὶ δὲ τῆς διαθέσεως τοῦ περισσεύματος ἐν γένει δικαιούται ν' ἀποφασίσῃ μόνον ἡ ἀντιπροσωπεῖα τῆς ἑλλ. ὀρθ. Κοινότητος.

Άρθρον 65ον

Ἀνακηρύττονται Μεγάλοι Εὐεργεταὶ τῆς κοινότητος οἱ συνεισφέροντες ὑπὲρ τῶν κοινοτικῶν ἰδρυμάτων ὑπὲρ τὰς 1000 λίρας. Εὐεργεταὶ δὲ οἱ συνεισφέροντες ἀπὸ 100 μέχρι 1000 λιρῶν, δωρηταὶ δὲ οἱ συνεισφέροντες ἀπὸ 10 ὡς 100 λιρῶν καὶ συνδρομηταὶ οἱ συνεισφέροντες μέχρι 10 λιρῶν.

Περὶ ἐπιτροπῆς τῶν νεκροταφείων

Άρθρον 66ον

Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν νεκροταφείων εἶναι τετραμελής διοριζομένη ὑπὸ τῆς ἀντιπροσωπείας, ἐκλέγει ἐν τῇ πρώτῃ αὐτῆς συνεδρίᾳ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μητροπολίτου, τὸν γραμματέα αὐτῆς ἐκ τῶν ἰδίων αὐτῆς μελῶν.

Άρθρον 67ον

Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη οὔσα διετής ἔχει ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς τὰ δύο νεκροταφεῖα, ὡς ἐν τῷ ἄρθρῳ τοῦ παρόντος κανονισμοῦ γίνεταί μνεῖα, καὶ ὧν ὁ χῶρος διαιρεῖται εἰς τρία διαμερίσματα, ὧν τὸ μὲν φέρηται διὰ τοὺς πληρώνοντας συνδρομὴν τὴν

κατωτέρα ὀριζομένην, τὸ δὲ διὰ τούς δωρεάν ἐνταφιεζομένους πολίτας καί τὸ τρίτον διὰ τούς δωρεάν ἐπίσης ἐνταφιεζομένους ξένους.

Ἄρθρον 68ον

Διὰ τούς ἐπὶ πληρωμῇ ἐνταφιεζομένους ὀφείλουσιν οἱ συγγενεῖς αὐτῶν νά προσέρχωνται τῇ ἐπιτροπῇ καί πληρώνωσι ἐπὶ ἀποδείξει, ὑποχρεωτικῶς μὲν 3 λίρας μέχρι 10, προαιρετικῶς δὲ ὅσας ἂν βούλωνται, οὐχὶ ὁμως καί κατωτέρω τῶν 3 λιρῶν (δυσανάγνωστες δύο λέξεις) δέκα γρόσια τοῦ νεκροθάπτου.

Ἄρθρον 69ον

Ἡ ἐπιτροπὴ εἰσπράττει παρὰ τῶν συγγενῶν τῶν εἰς τὰ δύο λοιπὰ διαμερίσματα ἐνταφιεζομένων ἀπὸ 5-10 γρόσια, δικαίωμα τοῦ νεκροθάπτου, ἀναλόγως τῆς οἰκονομικῆς αὐτῶν καταστάσεως.

Ἄρθρον 70ον

Ἡ ἐπιτροπὴ ὀφείλει νά ἐγγράφῃ ἐπὶ ὀρισμένου πίνακος ἀνηρημένου ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ νεκροταφείου τὰ ὀνόματα πάντων τῶν δωρητῶν καί εὐεργετῶν, κατ' ἔτος δὲ τὴν ἑορτὴν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων τελεῖ ἀρχιερατικόν μνημόσυνον (δυσανάγνωστη μία λέξη) αὐτῶν ἐν τῇ μητροπολιτικῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου.

[Ἄρθρον 71ον]

(κατασταμένη μία λέξη) [ἐπι]τροπὴ ὀφείλει νά ἔχῃ τρεῖς ὀρισμένους νεκροθάπτας ἐξ ὧν εἷς θέλει ἐπὶ πληρωμῇ ἐκτελεῖ καί χρεὴ φύλακος [τοῦ νεκρ]οταφείου.

[Ἄρθρον 72ον]

[Ἡ ἐπι]τροπὴ εἰς οὐδένα ἐπιτρέπει νά ἐνταφιασθῇ ἄνευ [ἀδείας] ἐνταφιασμοῦ ἐκ τοῦ γραφείου τῆς Μητροπόλεως. [Ἐπο]χρεοῦται νά κρατῇ βιβλίον εἰς ὃ νά ἐγγράφωνται [τὸ ὄνομα] ὁ ἀριθμὸς καί ἡ καταγωγὴ τοῦ ταφέντος.

[Ἄρθρον 73ον]

[Ἡ ἐπιτρ]οπὴ διὰ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῆς ὀφείλει νά εὐ-τρε[πί]ζει [τόν περιβάλλο]ντα τόν χώρον τῶν νεκροταφείων διὰ δενδρόφυ[τειῶν καί] ἀνθέων, ἀνεγείρῃ δὲ καί ὀστεοφυλάκιον μετὰ παρεκ[κλησί]ου ὕ]περθεν αὐτοῦ εἰς τὸ κατάλληλον μέρος τοῦ νεκρο[ταφείου].

[Ἄρθρον 74ον]

[Ἄπαγο]ρεύονται τὰ εἰς ἄλλην γλῶσσαν ἐπιτύμβια πλήν [τῆς

έλληνικής γλώσσας. ΄Εξαιρούνται τοῦ (δυσανάγνωστη μία λέξη) οἱ ξένοι καί ξένης ἐθνικότητος.

Ἄρθρον 75ον

[Ἡ ἐπι]τροπή κατά Δεκέμβριον ἐκάστου ἔτους θέλει παρα- [δίδη τ]όν ἐτήσιον λογαριασμόν αὐτῆς καί ἐν τῇ ἀρχῇ ἐκά[στου ἔτου]ς συντάττουσα ὑποβάλλει εἰς τήν ἐγκρισίν τῆς ἀντι[προσω- πεί]ας τόν προϋπολογισμόν αὐτῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὀποί[ου] ἐ- νεργεῖ τὰς δαπάνας καί προσόδους αὐτῆς. Ἡ ἐπι[τροπή δέ]ον νά ἔχη τήν σφραγίδα της.

Ἄρθρον 76ον

[Εἰς τήν] ἀντιπροσωπείαν τῆς κοινότητος ἐπαφίε [ται] (κα- ταστραμμένο) ὅπως μεριμνήσῃ περί ἐξασφαλίσεως αὐ[τοκρατορι- κῆς] πράξεως τῆς ἀρχιερατικῆς ἐπιχορηγήσεως.

[Ἄρθρον 77ον]

[Ἐ]πὶ τὸ παρόν κα]νονισμός ἰσχύει ἀπὸ σήμερον ἐπὶ πενταετίαν (καταστραμμένο) κυρωθεῖς (δυσανάγνωστες τρεῖς λέξεις) εἰς τὰς τυχόν (καταστραμμένο) ομένας (δυσανάγνωστη μία λέξη).

[Ἐν Βι]τωλίοις τῇ 18ῃ Ἀπριλίου 1896

Ὁ κανονισμός δέ διαφέρει οὐσιαστικά ἀπό τοὺς σύγχρονους του, στό ποσοστό, τουλάχιστον, τῆς πλήρους ἐξάρτησης τῆς κοινότητος ἀπό τὸ Μητροπολίτη¹⁰. Ἄξιοσημείωτος εἶναι ὁ ἀριθμός τῶν μελῶν τῆς ἀντιπροσωπείας (28) πού δημιουργοῦσε ὀρισμένα προβλήματα: ἐκλέγονταν, ἀναγκαστικά, διαρκῶς τὰ ἴδια πρόσωπα, ἦταν δύσκολο νά ἐπιτευχθεῖ ἀπαρτία καί δέν τηροῦνταν ἡ ἀπαραίτητη μυστικότητα¹¹. Τό ἄρθρο 15 τοῦ κανονισμοῦ μᾶς δίνει ἴσως μιὰ ἐνδειξη ὅτι ἀποτελεῖ τήν πρώτη γραπτὴ κωδικοποίησι τῶν κανόνων τῆς ἑλληνοορθόδοξης κοινότητος Μοναστηρίου.

Σέ σύγκρισή μέ τόν κατά δέκα χρόνια μεταγενέστερο κανονισμό τοῦ 1905, πού ἐπικυρώθηκε ἀπό τὸ Μητροπολίτη Ἰωακείμ Φορόπουλο (27/11/1905), παρουσιάζει ὀρισμένες διαφορές¹². Ὁ κανονισμός τοῦ 1896 εἶναι πρόχειρος μέ πλατιασμούς, ἀσάφειες καί ἀβλεψίαι πού ἐνισχύουν τήν ἀποψη ὅτι δέν εἶδε ποτέ τό φῶς τῆς δημοσιότητος. Ὁ ἀριθμός τῶν ἄρθρων του εἶναι πολὺ μεγαλύτερος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἄρθρων (28) τοῦ κανονισμοῦ τοῦ 1905 καί μοιάζει στό σύνολό του μᾶλλον γιά συνένωση ἐσωτερικῶν κανονισμῶν ὄλων τῶν λειτουργικῶν τῆς κοινότητος. Στόν κανονισμό τοῦ 1905 ὁ ἀριθμός τῶν μελῶν τῆς ἀντιπροσωπείας περιορίζεται σέ 12 μόνο. Οἱ ἀρμοδιότητες τῶν ἀντιπροσώπων τῆς κοινότητος εἶναι σαφῶς καθορισμένες καί ἡ κοινότητα τό 1905 ἐμφανίζεται μέ πλήρη συγκρότηση καί ἀπόλυτο συγκεντρωτισμό γύρω ἀπό τὸ πρόσωπο τοῦ Μητροπολίτη Πελαγονίας καί τῶν ἐκπροσώπων του.

10. Βλ. Χαρ. Παπαστάθης, "Ὁ ἀνέκδοτος κανονισμός τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθόδοξου Κοινότητος Τυρνόβου Πελαγονίας, Μακεδονικά 13 (1973) 439-441.

11. ΙΑΜ, Ἄρχετον Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πελαγονίας, φάκ. 27, φ. 42.

12. Κανονισμός τῆς Ὀρθόδοξου Ἑλλην. Κοινότητος Μοναστηρίου, ἐν Λειψία, 1905 (Πρβ. Κ. Bitoski, Dejnosta na Pelagoniskata Mitropolija..., ὁ.π., σ. 60). Εἶναι πιθανὸ πῶς ἀπὸ τὴ Λειψία, πού ἀναφέρεται ὡς τόπος ἔκδοσης, νά λαμβάνει ἡ Θεσσαλονίκη, ὅπως συμβαίνει μέ ἀρκετές ἑλληνικές ἐκδόσεις τοῦ Μοναστηρίου τήν περίοδο αὐτή· βλ. Ντ. Χριστιανόπουλος, Ἑλληνικές ἐκδόσεις στὴ Θεσσαλονίκη ἐπὶ Τουρκοκρατίας (1850-1912). Πρῶτη καταγραφή, Ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ περ. "Διαγώνιος" 1980/6, σ. 5. Ἐπειδὴ ἡ ἔκδοσις τοῦ 1905 εἶναι σπανιότατη καί δέ μπόρεσα νά βρῶ ἀντίτυπό της, χρησιμοποίησά ὀρισμένα στοιχεῖα ὅπως παρουσιάζονται στό βιβλίο τοῦ Κ. Bitoski, Dejnosta na Pelagoniskata Mitropolija, ὁ.π., σ. 60-65.